

NARKO - ANALİZ VE CEZA HUKUKU

Doçent Dr. Öztekin TOSUN

İ Ç İ N D E K İ L E R

Giriş: I - Tarihçe. II - Mahiyeti. III - Kullanıldığı sahalar: 1) Psikiyatride kullanılması, 2) Adli tıpta kullanılması, 3) Kriminoloji ve infazda kullanılması, 4) Adli soruşturmalarda kullanılması. IV - Zararlı olup olmadığı. V - Tatbikat ve narkoanaliz. VI - Yürürlükte olan hukuk muvacehesinde durumu.

Giriş

Ceza Muhakemesi Hukukunun gayesi, esas amacı, ferd haklarını ve hürriyetlerini ihlâl etmeden suç faili oldukları iddia edilenlerin kovuşturulmalarını, soruşturulmalarını sağlamak, bunların gerçekten suç işleyip işlemediklerini tespit etmektir.

Asrımızda, müspet ilimlerin, suçlunun meydana çıkarılmasında Ceza Muhakemesi hukuku emrine doğruyu söyleten bazı ilâçlar ve yalanı bulan makineler verdiği söylenmektedir. Biz bu vasıtalarından birincisi üzerinde duracağız. Evvelâ mahiyeti, tarihçesi, zararlı olup olmadığı hususlarını inceledikten sonra, narkoanalizin halen kullanıldığı alanlar üzerinde durarak, yürürlükte olan hukuk muvacehesinde narkoanalizin durumunu tespit etmeğe uğraşacak ve vardığımız sonuçları da netice kısmında toplayacağız.

I — Tarihçe

Latince «In vino veritas = gerçek, şaraptadır» diye bir söz vardır ve bir çok hallerde doğrudur; Türkçede de «İçki insanın mihengidir» derler. Demek ki, alkollü içkilerin tesiri altında insanların bazı şeyleri, bunları içmedikleri zamanki gibi saklıyamadıklarını halk psikolojisi bulmuştur. Bir çok suçların faillerinin suçlarını meyhanede itiraf etmeleri sadece tesadüfe bağlı değildir¹. Aynı şey,

[1] Ley, Auguste: La Narco - analyse (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, ny. 6, s. 548)

cerrahî bir ameliyat için eter veya klorform ile bayıltilan hastalarda da görülmüştür; bu hastalar, çok defa tam bayılmadan evvel veyahut baygınlıktan çıkar çıkmaz, hislerini mubalağalı bir şekilde açığa vurmaktadırlar. Bilhassa, bilhassa akıl hastalarının üzerlerinde şok tesiri yapmış bulunan olayları beyan etmedikleri hallerde bu hususta bilgi sahibi olmak ve hiç konuşmayan bazı akıl hastalarını konuşturmak için, bazı uyuşturucu veya alkollü ilâçlardan istifade etmek isteyen hekimler çıkmıştır. Bu usulü kullanan ilk hekimin kim olduğunu kat'iyetle tespit etmek mümkün değildir, bu bakımdan mesele ihtilâflıdır. İlk isim olarak, eter kullanan Long (1842) ve haşhaş kullanan Moreau (1845) görülmektedir². Aynı gaye ile başka maddelere de başvurulmuştur. Meselâ, Babinski kloroform, P. R. Vissie (1925) ve R. E. House (1931) skopolamin, W. F. Lorenz (1932) sodyum amital, Bobon (1947) kardiyazol, parvitin ve evipan sadik kullanmışlardır. Bu mevzuda kullanılan diğer uyuşturucu ilâçlar şunlardır: Amytal sodique Lilly, sodium iso-amyl-éthyl-malonylurée, Pentothal sodium Abbott, Sodium 5-éthyl 5 (1 méthyl-butyl), thio-malonylurée, Nesdonal, Privinal³.

II — Mahiyeti

Bazı afyonlu ilâçlarla irade zayıflatılmak suretile söylenmeğe muktedir olunamıyan veya söylenmek istenmiyen hususların şuur üstüne çıkarılması ameliyesine, Freud'ün psiko-analiz'ine nazire olarak narko-analiz adı verilmiştir. Stephen Horsley'in verdiği bu isim halen tutunmuş bulunmaktadır. Buna Narko-psiko-analiz denilmesinin daha doğru olduğu, bu terimin narkoz ile psikanaliz yapma ameliyesini daha iyi ifade ettirdiği söylenmiştir⁴. Narko-psiko-analiz, kısacası narkoanaliz'in, psikanalizden daha çabuk netice verdiği, uzun zamanı gerektirmediği, müteaddid seanslar yerine en fazla yarım saat içinde haftalarca yapılacak müşahedede öğrenilecekten daha fazlasını sağladığı ileri sürülmektedir⁵.

Narkoz'un tesiri şu şekilde izah olunmaktadır:

Vücuda zerkedilen narkoz bir zehirlenme tevliid etmekte, bu

[2] Palmieri: La narcoanalisi sotto il profilo etico-giuridico ed etico-deontologico (II Foro Penale, 1953, fas. II, col. 141)

[3] Heuyer: Narco analyse et narco diagnostic (Histoire d'un procès) Paris, 1949, s. 8-15

[4] Lhermitte: La narcose et ses applications judiciaires. 1951, s. 11

[5] Ley: s. g. makale, s. 549

zehirlenme sebebine, ona en dayanıklı üst beyin kontrol merkezlerini felce uğratmaktadır; bu yüzden daha aşağı faaliyetler kontrolsüz kalmaktadır. Yorgunluk ve açlık hallerinde de aynı durum hasıl olmakta, bunlar da vücudda bir zehirlenme yarattıklarından, açıklanması istenmeyen fikir ve düşüncelerin dışarı vurulmasına mani olunamamakta, mecal kalmamaktadır⁶. Bu nevi ilâçların, beynin bazı faaliyetlerini durdururken, şaşılacak bir şekilde, hatırlama, işitme ve konuşma faaliyetlerini sekteye uğratmadığı müşahede olunmuştur. Bu durumda şahıs hatırlamakta, duymakta ve konuşabilmekte, fakat iradesine hakim olamadığı için konuşmasını kendisini müdafaa edebilecek bir şekle sokamamakta, yalan hazırlıyamamaktadır⁷.

III — Kullanıldığı sahalar

Narkoanaliz'in psikiyatride, adli tıpta, Kriminoloji ve infazda, rihayet adli soruşturmalarda kullanılması bahis konusu olmuştur.

1 — *Psikiyatri'de kullanılması*

Narkoanalizin psikiyatri sahasında kullanılması mevzuunda müelliflerin iki kategoriye ayrıldığı, bunların bir kısmının buna taraftar, bir kısmının aleyhtar olduğu görülmektedir.

A) Narkoanalizin psikiyatride kullanılmasına taraftar olmayanların fikirleri:

Meselâ, Baruk, katatoni ve histeri hallerinde narkoanalizin, hastalığın teşhisinde büsbütün karışıklığa sebebiyet verdiğini ve yanlış neticelere götürdüğünü ileri sürmektedir⁸.

Heuyer, 1953 yılında basılmış bir yazısında, üç yıl evvel Polonyaya gittiği zaman, harpten evvel tanıdığı meslektaşlarıyla yaptığı konuşmalarda, totaliter denilen bu memleketlerde narkoanalizin kabul edilmediğini, psikanaliz'in reddedilmiş olduğunu öğrendiğini kaydetmekte, pentotal'in ne olduğunu bilen tek bir psikanalist'e rastlamadığını söylemektedir⁹.

[6] Ley: s. g. makale, s. 548

[7] Graven: Le problème des nouvelles techniques d'investigation au procès pénal (Revue de Science criminelle et de Droit pénal comparé. 1950, sy. 3, s. 334/not 3).

[8] La narcose et ses applications judiciaires. s. 27/30

[9] Heuyer: Les épreuves pharmaco-dynamiques (in L'Examen medico-psychologique et social des délinquants. 1953, s. 355)

B) Narkoanaliz'in psikiyatride kullanılmasına taraftar olanların fikirleri:

Delay, akıl hastalıklarında narkoanaliz metodunu kullanarak şuur altı araştırmaları yapılabileceğini, gerçeğe uygun olmayan bazı ifadelerin tefsiri sayesinde uzman hekimlerin bazı akıl hastalıklarını teşhis ve hatta tedavi edebileceklerini kabul etmektedir¹⁰. Meselâ bir hezeyanlı narkoz tesiri altında da gerçeğe aykırı fikirlerini ifadeye devam edecektir; hattâ gayet ustalıkla gizlediği bu fikirler narkoz tesiri altında açığa vurulabilecektir. Meselâ ketum bir persécuté kurbanı olabileceği tuzakları anlatacak, failleri sayacaktır. Meselâ, bir melankolik, affı gayri kabil fiillerini sayıp dökmeğe, çocuğunu nasıl öldürdüğünü anlatmaya koyulacaktır; bu suretle bu şahsın ne için, hangi hayalî cinayeti işlediğinden dolayı intihara teşebbüs ettiği anlaşılabilir olacaktır. Bir mitoman, yalanlarını daha teferruatlı olarak anlatacak, neticede bunları ilgi çekmek için yaptığı anlaşılacaktır. Meselâ, bir hasta, narkoz tesiri altında, arkadaşının babasının kendi ırzına geçtiğini ileri sürmüş, fakat bunun doğru olmadığı, bahis konusu şahsın ona yüz vermemesi dolayısıyla hissiyatını bu şekilde izhar ettiği anlaşılacaktır. Nevrozların teşhisinde de durum bu merkezdedir. Susma ve onun ileri derecesi olan dilsizlik hallerinde psikolojik inceleme çok zorlaşmaktadır. Narkoanaliz bu maniayı ortadan kaldırmakta, hastanın dili çözülmektedir. Cinsî nevrozlarda, cinsî kusur ve dalaletlerin beyan edilmesinde utangaçlık büyük bir engeldir. Narkoanaliz bu nevi nevrozların sebeplerini ortaya çıkarmada da işe yarayacaktır.

Bazı hastalar da gerçeği, istemedikleri için değil, fakat muktedir olamadıkları için söyleyememektedirler. Meselâ, sar'a hallerinde, hasta, bir kaç dakikadan bir kaç güne kadar giden bir zaman, yaptıklarını hatırlıyamamaktadır; narkoanaliz sayesinde bu unutulmaları hatırlatmak mümkün olabilmektedir.

Battistelli de şizofreniye yahut bazı nevrozlara tatbik edildiğinde narkoanalizin pek kıymetli neticeler sağladığını, çünkü, bu vasıta ile hastanın iç dünyası hakkında bilgi sahibi olunabildiğini, onu en ustalıkla sakladığı hezeyanlarının (deliri) açığa çıkarılabildiğini, psikolojik mazisinin en manalı taraflarının aydınlatıldığını beyan etmektedir¹¹.

[10] La narcose et ses application judiciaires. s. 32-34.

[11] Battistelli: La bugia in Tribunale. Milano, 1954, s. 168

Ley de bu usulün zararsız ve müessir olduğunu kabul edenlerdedir ¹².

Teşhis sahasında olduğu gibi tedavi sahasında da narkoanalizin tesirli olduğu görülmüştür. Tıpkı psikanaliz gibi, nevrozların bu usulle iyileştirildiği, ajite hastalarda kısa da olsa bir rahatlık doğurduğu söylenmiştir ¹³.

2 — Adli tıpta kullanılması

Narkoanalizin psikiyatride kullanılmasına taraftar olmıyanların, onun adli tıpta da kullanılmasını kabul etmiyecekleri açıktır. Psikiyatride bu usulün kullanılmasına taraftar olanların ise bir kısmının onun adli tıpta kullanılmasını tecviz etmedikleri anlaşılmaktadır.

Meselâ, Sovyet Rusyada psikiyatri kliniklerinde narkoanaliz kullanılırken, Heuyer bu mevzuda konuştuğu salâhiyetli kimselerin kendisine onun adli tıpta kullanılmadığını söylediklerini nakletmektedir ¹⁴.

İtalyada Roma Adli Tıp ve Sigortalar Birliği bu mevzuda yaptığı bir seminer sonunda, adli bilirkişiliklerde bu metodun kullanılmamasına karar vermiş ve fakat bu kararda ittifak sağlanamamış, ancak ekseriyetle böyle bir neticeye varılabilmıştır ¹⁵. Müellifler ise narkoanalizin sanığın gerek normal, gerekse patolojik şahsiyetinin tayininde kullanılmasına taraftar olduklarını belirtmekte ¹⁶, fakat bunlardan bazıları, çok tenkid edilmiş ve gerçekten kabule şayan olmamasına rağmen, Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanununun 314. maddesi icabı, patolojik olmayan hallerde bilirkişiye müracaat edilemeyeceği kaidesine dayanarak, bu durumda rıza alınmadığı takdirde fiilin Ceza Kanununun 613 ve 728. maddelerine gire-

[12] s. g. makale, s. 550

[13] **Palmieri:** s. g. makale, s. 141

[14] **Heuyer:** s. g. makale, s. 355.

[15] **Aloisi:** Sulla legittimità dell'uso della narcoanalisi (il cosiddetto siero della verità nelle indagini istruttorie (Rivista Penale, 1951, sy. 3, s. 150).

[16] **Della Veneria, Carlo Reviglio:** La narcoanalisi nell'istruttoria penale (Rivista Penale, 1951, sy. 4, s. 238); **Siegert, Karl:** La libertà psichica dell'imputato nell'interrogatorio (Giustizia Penale, 1952, Parte I, col. 196); **Porta, Virgilio:** Contributo delle moderne indagini psicologiche nella giustizia penale (Giustizia Penale, 1953, sayı: IX, Parte I, col. 325); **Cariglia Mario:** Sulla Narcoanalisi (Giustizia Penale, 1954, sayı: 1, Parte I, col. 17); **Pretella, Generoso:** Moderne tecniche e procedimenti psicologici per la ricerca della verità giudiziale (Criminologia, 1960, fas. IV, s. 346).

cek bir suç teşkil etmesinin mümkün olduğunu, bunun için rıza olduğu takdirde ki narcoanalizin kullanılmasının suç olmayacağını beyan etmişlerdir¹⁷. Ceza Muhakemeleri Kanununun 314. maddesindeki bu kaidenin çocuk mahkemeleri nezdinde müşahede merkezleri ihdası hakkındaki Kanunda kabul edilmemiş bulunmasından kanun vazının bu hususta kararsız ve mütenakız olduğu söylenmiş isede¹⁸, genel olarak doktrinde rızanın arandığı görülmektedir. Her ne kadar, Hakim Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 146. maddesi icabı zor kullanmak yetkisini haiz isede bu rızanın lüzumlu olduğunda ısrar edenler vardır. Narcoanalizin, radyoskopi, elektrokardiyoğrafi, elektro ensefalografi, nabız ve tansiyon ölçme vs. gibi bir muamele olduğu, tehlikeli olmayıp hattâ faydalı bulunduğu, bu bakımdan rızaya lüzum olmadığı da söylenmiştir¹⁹.

Fransada narcoanalizin adli tıpta kullanılabileceği, bilhassa temayüz olaylarında uzman bilirkişilerin bu metoddan faydalanabileceği hakkındaki adli tıp cemiyeti kararı tenkid edilmiş²⁰, fakat hâkim kanaat onun adli tıpta bilhassa temayüz olaylarında kullanılması gerektiği yolunda teessüs etmiştir. Belçikada Başsavcı Tahon 15 Eylül 1947 tarihinde «Ferdî hürriyet ve yeni bir aklı bilirkişilik usulü» başlıklı açış nutkunda esas itibarile şuur araştırmalarında bu usulün kullanılmasına zaruret olan hallerde narcoanalize taraftar olduğunu belirtmiştir²¹. Amerika ve Fransada bilhassa askerî adli tıp alanında kullanıldığına dikkat çekilmiştir²².

Doktrinde, narcoanalizin sadece meşrû değil, fakat kan alma, elektroensefalografi vs. gibi zarurî bir usul olduğu da belirtilmekte²³, Graven'in Cenevrede yapılan bir toplantıda bu usul aleyhine sunduğu bir raporun münakaşası neticesinde İsviçreli Ceza Hakimlerinin bu usulün adli tıpta kullanılmasına taraftar oldukları nakledilmektedir²⁴.

[17] **Delle Veneria**: s.g., makale, s. 239; **Cariglia**: s.g.m., col. 16; **Florian**: Delle prove penali. III ed. a cura dell'aw. prof. Pietro Fredas. Milano 1961, s. 138; **Pretella**: s.g., makale, s. 351.

[18] **Porta**: s.g. makale, s. 326.

[19] **Della Veneria**: s.g. makale, s. 239'dan naklen.

[20] **Palmieri**: s.g. makale, s. 144.

[21] **Boon**: La narco-analyse, principe, pratique et jurisprudence (Revue internationale de police criminelle. 1954, sayı: 77, s. 104).

[22] **Heuyer**: s.g. makale, s. 352.

[23] **Heuyer**: Narco analyse et narco diagnostic (Histoire d'un Procès). Paris, 1949, s. 73.; **Carlo Reviglio della Veneria**: Considerazioni sull'impiego della subnarcosi quale mezzo diagnostico nella perizia medico-legale (Giustizia Penale, 1950, Parte 1, col. 73).

[24] **Heuyer**'in beyanatı (La Narcose et ses applications judiciaires. s. 38).

Ley de psikiatr bilirkişinin bu usulü kullanmasına bir engel olmadığı kanaatindedir ²⁵.

Kendi sahamız olmamasına rağmen, hukukçu olarak, biz de narkoanaliz'in adli tıpta kullanılmasına mani hukuk kaidesi bulunmadığı kanaatindeyiz; kanunlar, akıl hastalığının bulunup bulunmadığını tespit ederken bilirkişinin kullanacağı metodları saymış değildir; aksini kabul etmek müspet ilimlerin muayyen bir tarihî anda kabul ettiği usulleri kanunlaştırarak onun inkişaf ve gelişmelerinden istifade etmemeğe müncer olurdu. Uzman bilirkişi bir sanığın akıl hastası olup olmadığını psikiyatri ilminin verdiği imkânlarla göre araştırmakta serbesttir. Narkoanaliz keşfedilmeden evvel bu usul kullanılmadığı için, keşfedildikten sonra kullanılmasına mani olmak için bir sebep yoktur. İlerde keşfi kabil başka imkânlar da kanunun bunları kabul eden hüküm sevketmesine lüzum olmadan kullanılabilir.

3 — *Kriminolojide ve infazda kullanılması:*

Narkoanalizin, tatbik edilen kimsenin şuur altını araştırmak imkânı verdiği kabul edilince, bir çok suçların hangi saiklerle işlendiğinin tespit edilebileceği ileri sürülmüştür. Müstakbel ceza hukukunda ceza tayin etmekten maksat bir kimseye eziyet vermek değil, fakat onu ıslâh etmek olacağına göre, faili suç işlemeğe sevkeden amillerin bilinmesinin önemi fazlalaşmaktadır. Bu sayede o amilleri bulup ortadan kaldırmak için gayret göstermek mümkün olabilecektir. Bu bakımdandır ki narkoanalizin, ilerde, kriminoloji ve ceza hukuku sahasında daha çok önem kazanacağı tahmin edilmektedir ²⁶. Nitekim, ceza muhakemesi faaliyetinin ikiye ayrıldığı yani fiilin sanık tarafından işlenip işlenmediği hususunun hakimlere; fiili işlediği tespit olunan kimseye tatbik olunacak müeyyidenin ise uzmanlara bırakıldığı yerlerde narkoanalizin kullanılıp kullanılmaması üzerinde münakaşa edilmemekte, bu usul münakaşasız uygulanmaktadır. Meselâ, Utrecht Kriminoloji Kliniğinde durum bu merkezdedir ²⁷. Aynı şekilde, bazı müelliflerin, çocukların işlediği suçlarda tatbik edilecek müeyyidenin bilhassa ıslâh edici olması gerektiği nokta-

[25] La narco-analyse (Revue de droit pénal et de criminologie. 1949, s. 550).

[26] Heuyer'in s.g., beyanatı (aynı yer, s. 39); ayrıca, gene Heuyer: Les épreuves pharmaco-dynamiques (in, Examen medico-psychologique et social des délinquants. 1953); Di Tullio'nun beyanatı (Battistelli: La bugia in Tribunale. Milano, 1954, s. 188-189).

[27] Pinatel'in beyanatı (La narcose et ses applications judiciaires. s. 44).

sından hareketle, ıslâh edebilmek için şahsiyetin araştırılmasında kullanılacak vasıtalar arasında narckoanaliz'in de pekâla bulunabileceğini ileri sürdükleri görülmektedir ²⁸.

İleri bir infaz sisteminde ilmin istifadeye arzettiği bütün vasıtaları seferber etmek ve bu arada narckoalızden de faydalanmak bizce de normal kabul edilmelidir.

4 — *Adli soruşturmada kullanılması:*

Narckoanaliz'in, tatbik edildiği şahsa söylemek istemediği şeyleri söylediği ileri sürülmüş, bilhassa basın vasıtasile yapılan propaganda sonucunda bunun doğruyu söylediği, hakikat seromu olduğu gibi bir fikir yayılmak istenmiştir. Laignel-Lavastine, hakikat seromu tâbirinin ilk defa House (1931) tarafından kullanıldığını ileri sürmektedir ²⁹.

Narckoanaliz'in gerçeği ortaya çıkardığı hususunda bazı misaller vardır. Amerikada Dr. Robert House skopolamin kullanarak 13 şubat 1922 de, Dallais hapisanesi hastanesinde bulunan ve iki yağma fiilinden sanık olan Scrivener isimli birinin bu suçlardan birini ikrar, diğerini de inkâr ettiğini tespit etmiş, soruşturma da bu neticeleri teyid eylemiştir ³⁰. Gene Amerikada, Şikago cürmî araştırmalar ilmi lâboratuvarında Albay Goddard bu alanda bazı tecrübeler yapmıştır. Meselâ Goddard yardımcılarında birine «Briç oynar mısınız», «Fransızca bilir misiniz» gibi gayet basit 20 kadar suale samimî olarak yazılı cevap vermesini istemiş, cevapları aldıktan sonra, aynı suallere bu sefer yalan cevaplar vermesini rica etmiştir; skopolamin enjekte edildikten sonra verdiği cevaplarda yardımcının yalan söyleyemediği, gerçeği gizliyemediği, evvelce doğru olarak cevap verdiği şekilde cevap vermeğe mecbur kaldığı görülmüştür. Yanlız, «Trafik suçundan dolayı hiç cezalandırıldınız mı?» sorusuna evvelce verilen cevapla narkoz tesiri altında verilen cevabın farklı olduğu müşahede edilmiş, bu farkın neden ileri geldiği araştırıldığında yardımcının evvelce vermiş olduğu cevabın hatalı olduğu, aslında Virginya hazır-

[28] Medugno, Domenico: Note sull'uso della narckoanalisi nel procedimento per i minorenni (Giustizia Penale, 1953, sayı: 9, Parte I, col. 327).

[29] Heuyer: Narco analyse et narco diagnostic (Revue de Science Criminelle et de droit pénal comparé, 1950, sayı: 1, s. 9).

[30] Bu olay hakkında, bk. House: Use of scopolamin in criminology (American Journal of Police Science, 1931, s. 326) ;Graven'den naklen: adı geçen makale, s. 334/not 3.

ık okulunda iken böyle bir fiil işlediği anlaşılmıştır³¹. Narkoanalizle gerçeğin ortaya çıkarıldığı hakkında bir diğer misal de şudur: Birmingham savcısı James Davis, bir yıl içinde balta ile 26 kişinin öldürülmesi üzerine şüpheli durumda 12 şahıs yakalatıp bunlara narkoanaliz yaptırmış, neticede bunların bu fiileri çete halinde işledikleri meydana çıkarılmıştır. Mahkeme, ilâç tesiri altında elde edildiği için bu itirafları kabul etmemiş, fakat itiraflardan alınan bilgiler sayesinde bulunan delillerle suçun bunlar tarafından işlendiği ispat edilmiştir³².

Narkoanalizin muvaffak olabilmesi için bazı şartların yerine getirilmesi gerektiği söylenmiştir. Şöyle ki, narkoz çok hafif olduğu hallerde ilâcı alana bir tesir icra edememekte, şahıs iradesine hakim kalmaktadır; narkoz, aksine, fazla kaçtığı takdirde ise şahıs tamamen kendini kaybetmekte, söylenileni duyamayacak veya duysa da cevap veremeyecek duruma düşmektedir. Bu bakımdan, en uygun olan dozu tayin etmek ve etat crépusevlaire hasıl ederek soruların bu durumda iken şahsa tevcih edilmesinin doğru olduğu söylenmiştir.

Bu tedbirlere rağmen narkoanaliz'in doğruyu meydana çıkarmakta müessir olup olmadığı hususunda fikirler ayrılmıştır. Bazı yazarlar yukardaki misallerde olduğu gibi, narkoanaliz'in doğruyu söylediğini ileri sürerlerken, bazıları bu fikrin isabetli olmadığını beyan etmektedirler; bir kısım yazarlar ise durumun şahıslara göre farklı olduğu fikrindedirler.

Narkoanalizin gerçeği söylediğini kabul etmeyenlerin bir kısmı, konuşmamağa karar vermiş bir kimsenin narkoz tesiri altında da konuşmayacağını ileri sürmektedirler³³; bir kısmı, narkoz tesiri altında söylenenlerin daima gerçek olmadığını³⁴, rüya görür gibi hayalî bazı olaylardan bahsedebileceğini, bu bakımdan doğru olmayan hususların anlatılabileceğini ileri sürmektedirler³⁵. Çünkü, objektif gerçek ile psikolojik gerçek birbirlerinden farklı olabilmek-

[31] **Robinson** (Bahattin Kirman tercümesi): İlim - Cürüm savaşı. Ankara, 1949, s. 289-290.

[32] Aynı eser: s. 290.

[33] Meselâ, **Ley**: La narco-analyse (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, sayı: 6, s. 549; **Musatti, Cesare**: Narco-analisi e perizia psicologica (Giustizia Penale, 1953, sayı: 9, Parte I, col. 330).

[34] **Lhermitte**: s.g.e., s. 16.

[35] **Baruk**: aynı eser, s. 29; **Carlo Reviglio della Veneria**: s.g. makale, col. 72; **Musatti**: Narco-analisi e perizia psicologica (Giustizia penale, 1953, sayı: 9, Parte 1, col. 330). **Colliard**: Libertés publiques. Paris, 1959, s. 187.

tedirler. Bir çok hallerde narkoz altında yapılan itiraflar psikolojik gerçeğe uygun olmakla beraber, objektif gerçeğe aykırı olmaktadır; süje, şuuraltı temayüllerine uygun, fakat olaylara aykırı itiraflarda bulunmaktadır. Sabit fikirli bir hasta, narkoz altında da sabit fikirlerini ifadeye devam etmektedir. Hattâ, narkoz olmadan saklayabildiği bu fikirlerini narkoz altında açığa vururken psikolojik bir gerçeği ifade etmiş olmaktadır ³⁶.

Nihayet üçüncü bir kategoride toplayabildiğimiz bir fikre, göre, narkoanalizin tesiri herkes üzerinde aynı olamamaktadır. Palmieri'ye göre, kaba bir tasnif yaparsak, bu mevzuda insanları dört sınıfa ayırmamız mümkündür ³⁷.

a) Narkoz'un önemli bir tesir icra ettiği kimseler:

Bu nevi şahıslara narkoz yapıldığında, şahıslar kendi kendine konuşmakta, soruları cevaplandırmakta, hareketinin sebeplerini kendisi izah etmekte, hatta konuşmasına mani olunamamaktadır. Bu çeşit insanlara nadiren rastlanmaktadır. Bazı istatistiklere göre, bunların adedi % 12 kadardır.

b) Narkozun tesir ettiği ve fakat soru sorulmadan cevap vermiyen ve cevaplarını kontrol edebilenler:

Bunlar ancak soru üzerine cevap vermekte ve fakat gene de herşeyi söylememektedirler. Bunların % 30 nisbetinde olduğu söylenebilir.

c) Konuşmayanlar:

Çoğu hallerde narkoanaliz konuşmak istemeyen kimseleri konuşturamamaktadır; bütün gayretlere rağmen bunlar bildikleri hususu gizlemek için susmaktadırlar.

c) Hiç tesir altında kalmayanlar:

Az da olsa, bazı kimseler üzerinde narkoanaliz hiç bir tesir icra etmemekte, şahıs ya sorulara lakayt kalmakta veya soruları anlamamaktadır.

Lhermitte de, narkozun herkes üzerinde aynı tesiri icra etmediğini ifade etmekte, bazılarının yalan söylediklerini, bazılarının hiç

[36] Bu mevzuda biraz daha tafsilât için: **Delay**'in beyanatı (La narçose et ses applications judiciaires. s. 32-33).

[37] **Palmieri**: La narcoanalisi sotto il profilo etico-giuridico ed etico-deontologico (Il foro penale, 1953, col. 143).

bir şey söylemediğini, bazılarının ise gerçeği ifade ettiğini kaydetmektedir ³⁸.

IV — Zararlı olup olmadığı

Narkoanalizin insan üzerinde zararlı olup olmadığı münakaşa edilmektedir.

Bazıları narkoanalizin sıhate zararlı olduğunu, ölüm bile tevlid edebildiğini ³⁹, ruhî bazı bozukluklara sebep olabildiğini ⁴⁰, tedavi maksadile yapıldığında uyuşturucu madde alışkanlığını doğurabileceğini ⁴¹, ileri sürmüşlerdir. Lhermitte narkoanalizin bazılarının iddia ettiği gibi hiç bir zarar ve tehlikeye sebep olmadığını doğru olmadığını, zor ve hareketli bir hastada radyal veya huméral artere rastlıyarak uzvun en ucunda derin rahatsızlıklara sebep olabileceğini, İngilterede buna bir çok defalar rastlandığını söylemekte, nihayet obsédé'ler ve paranoyaklarda şuur altı araştırılması yapılmadığı takdirde meydana çıkmayacak bir çok hallerin narkoanalizle kendini gösterdiğini, hattâ narkoanalizden sonra intiharlara bile rastlandığını ileri sürmektedir ⁴².

Buna mukabil, narkoanalizin yapılan binlerce denemede hiç bir zarar vermediğini, zararsız olduğunu iddia edenler de vardır. Horsley, 12 yıl boyunca bu usulün tatbik edildiği 20.000 den fazla kimse arasında bir tek idiosyncranie olayına rastlamış, Prof. Heuyer uzun süren bir cerrahî ameliyede damara pentotal veya evipan enjekte edilmesinden dolayı bir kaç ağır kazaya rastlanırken, teşhiste başvuru kısa süreli narkoanaliz'in ne bir ölüme ve ne de hattâ ağır bir kazaya sebebiyet vermediği beyan etmiştir ⁴³. Palmieri de, narkoanalizin tehlikeliliğinde mübalağa edildiğini, en basit bir müdahalenin bile bir tehlike arzedebileceğini, fakat muayyen bir nisbeti bulmadan bu hususun hukuken nazara alınmasının doğru olmadığını, cerrahî ameliyelerde daha fazla olan tehlikeliliğe rağmen bunlarda narkoz'u

[38] La narcose et ses applications judiciaires, s. 14-15.

[39] Boon:: La narco-analyse. Principe, pratique et jurisprudence (Revue internationale de police criminelle, 1954, s. 106).

[40-41] Baruk'un beyanatı (La narcose et ses applications judiciaires. s. 28-29).

[42] Lhermitte (aynı eser, s. 13).

[43] Graven: Le problème des nouvelles techniques d'investigation au procès pénal (Revue de science criminelle et de droit pénal comparé, 1950, sayı: 3, s. 348/not 3).

menetmenin kimsenin aklına bile gelmediğini tebarüz ettirmektedir ⁴⁴. Battistelli de' yazarların bu metodun beden bütünlüğü bakımından tehlikeli olmadığını beyan ettiklerini kaydetmektedir ⁴⁵.

V — Tatbikat ve narkoanaliz

Amerikada New-York ve Michigan Yüksek Mahkemeleri narkoanaliz'le elde edilen neticelerin delil olma bakımından çok gayri kat'î olduklarını beyan etmişler, Wisconsin mahkemesi de aynı kanaati izhar eylemiştir. İngiliz mahkemeleri de şuur altı araştırılmasını kabul etmemektedirler ⁴⁶.

Narcoanaliz Avrupaya, penisilin gibi, Amerikan Ordusu ile gelmiştir. Amerikalılar bu usulü ilk defa, harpten evvel tedavi maksadile kullanmışlar, 1942'de Amerikan Ordusu psikiyatrları bunu psikoz, sıkıntı ve diğer akıl rahatsızlıkları hisseden harp nevrozlarına tatbik etmişlerdi ⁴⁷. Bu usul ayrıca askerlik hizmetinden kaçınmak isteyenlerin, kendilerini akıl hastası olarak göstermeğe uğraşanların teşhisi için de kullanılmıştır. Normal psiko-analiz ile 5 veya 6 ayda elde edilen neticeler, iki üç haftada alındığından harp esnasında bundan çok istifade edilmiştir. Fransız ordusunda da, Amerikalılardan örnek alınarak aynı usul kullanılmış, bu suretle 1914-1918 harbindeki durumdan kaçınılmak istenmiştir; birinci dünya harbi sırasında Fransız ordusunun arkasında, cephe gerisinde hastaneler harpten ileri gelen akıl ve sinir hastaları ve bunu taklid edenlerle dolmuştu; aynı hataya düşmemek lâzımdı; çünkü, bunların bir çoğu mütareke ilânı ile birlikte mucize olmuş gibi iyileşivermişlerdi. Narkoanaliz ile teşhis sayesinde hemen durum meydana çıkmakta ve organik bir bozuklukları olmayanlar da teselli bularak ileriye sevkedilmekteydiler. Bu suretle, 1942-1945 arasında cephe gerisi hastane ve kliniklerinde Birinci Dünya Harbinde rastlanılan kalabalığa mani olunmuştu ⁴⁸.

Diğer sahalarda kullanılması genellikle tecviz edilmesine rağmen, adli soruşturmalarda kullanılmaması hakkında dünya devletleri

[44] Palmieri: s.g. makale, s. 143.

[45] Battistelli: La bugia in Tribunale (Frammenti e appunti di psicologia e psico-patologia giudiziaria - Stralci di perizie psichiatriche) Milano, 1954, s. 186.

[46] Heuyer: Narco analise et narco diagnostic, s. 9.

[47] Boon: s.g. makale, s. 79.

[48] Heuyer: Les epreuves pharmaco-dynamiques (in L'examen medico-psychologique et social des délinquants. Paris, 1953, s. 351-352).

kanunlarında bir sarahate rastlanmamakta, umumî hükümlere istinad edildiği görülmektedir. Sadece Batı Almanya mevzuatında mekanik veya kimyevî vasıtalarla sorgu yapılması yasağı sarahaten yer almıştır. Federal Alman Cumhuriyetinin 1 ocak 1950'de yürürlüğe giren Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 136. maddesi sorgu hakkında teferruatlı hükümler koyarken, ilâç verme suretile, sanığın rızası olsa bile, sorgu yapmayı menetmiş bulunmaktadır⁴⁹.

İsviçrede, Vaud kantonu Asliye Ceza Mahkemesi, 9 haziran 1949 tarihli kararile sanık istese de bu usûlün tatbik edilmesini kanuna aykırı olduğuna karar vermiştir⁵⁰.

İtalyada, adam öldürmekten 24 seneye mahkûm olan bir kimse- nin fiilin intihar olduğu ve binnetice masum bulunduğunu ispat sade- dinde kendisine narkoanaliz tatbik edilmesi talebi Temyiz mahkeme- sinde 1948'de reddedilmiştir⁵¹. Avusturya ve Güney Afrika mahke- melerinin de aynı kanaatte oldukları görülmektedir⁵².

VI — Yürürlükte olan hukuk muvacehesinde durumu

Narkoanalizin adlî soruşturmalarda kullanılması hususunda fikirler ayrılmaktadır. Bir kısım yazarlar yürürlükte olan hukuk kaideleri karşısında bu usûlün kullanılmasına imkân olmadığını beyan etmektedirler; hakim kanaati teşkil eden bu beyanların karşısında, bu usulün bugünkü hukuk kaideleri muvacehesinde bile kullanılma- sının mümkün olduğunu savunanlar yer almaktadır.

1 — *Narkoanalizin bugünkü hukuk kaideleri muvacehesinde adlî soruşturmalarda kullanılmasına imkân olmadığı hususundaki mütalâalar*

Narkoanalizin adlî soruşturmalarda kullanılmasına imkân olma- dığı ileri sürenle, İnsan Hakları Evrensel beyannamesi, Anayasa, Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine dayanmaktadırlar.

A — İnsan hakları Evrensel Beyannamesine aykırıdır:

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 11. maddesine göre, herkes alenî bir muhakeme neticesinde suçluluğu tespit edilinceye

[49] Marrè, Efsio: Sull'impiego della «Narco-analisi» e del «Lie-detector» come mezzi di indagine giudiziaria (La Giustizia Penale, 1959, fas. XI, col. 366); Boon: s.g. makale, s. 105).

[50, 51, 52] Boon: s.g. makale, s. 104-105.

kadar masum sayılacaktır ve bu şekilde bütün müdafaa imkânlarından istifade edecektir. Narkoanaliz kullanılması halinde bu hükümlere aykırı hareket edilmektedir ⁵³.

B — Anayasaya aykırıdır:

İtalyada bazı yazarlar narkoanalizin adli soruşturmada kullanılmasının Anayasaya aykırılığını ileri sürmüşlerdir ⁵⁴. Bahis konusu hükümler Anayasanın 2, 13, 27 ve 32. maddeleridir.

Anayasanın 2. maddesi Devletin ihlâl edilemez insan haklarını tanıdığını ve teminat altına almış bulunduğunu beyan etmektedir; 13. madde ise şahıs hürriyetinin tecavüzden masûn olduğunu bildirdikten sonra, hürriyeti tahdit edilmiş kimseler üzerinde bile maddî veya manevî cebir yapılmasının cezalandırılmasını amir bulunmaktadır; maddeye göre her nevi tevkif, keşif, arama ancak adli makamların gerekçeli iznile ve yalnız kanunun gösterdiği hallerde olabilir. Nihayet 27. maddeye göre sanığın kat'î mahkûmiyete kadar suçlu sayılmadığı beyan olunmuştur; bu suretle Anayasa koyucu, cemiyet ile ferd arasındaki ihtilâfta sanığın tarafını tuttuğunu ifade etmiş olmaktadır. Sanığın razı olmasının hiç bir ehemmiyeti bulunmamak icap etmektedir ⁵⁵.

Rossi ise, rıza hilâfına narkoanaliz tatbik edilmesini veya herhangi başka kimyevî, mekanik veya telkinî usule başvurulmasını Anayasaya aykırı bulmakta, böyle bir tefsirin insan şahsına hürmetle hudutlandırılmış tıbbî muamelelerden bahseden ve bu hudutları aşan muameleleri yasak eden İtalyan Anayasasının 32. maddesinden çıkarılabileceğini beyan etmektedir ⁵⁶.

Görüldüğü gibi, bu yazarlar narkoanalizin temel hak ve hürriyetlere aykırı olduğunu, maddî veya manevî cebrin yasak edildiğini ileri sürmektedirler. Narkoanalizi bu şekilde vasıflandırdığımızda onun bizim Anayasamızın kimseye işkence ve eziyet yapılamaz hükmünü ihtiva eden 14. maddesine aykırı olduğunu söylememiz mümkün olabilecektir.

[53] **Huybrechts**: *Sérum de verité et instruction judiciaire* (Revue de droit pénal et de criminologie. 1949, s. 552).

[54] **Meselâ, Turano, Federico**: *Narco-analisi e giustizia penale* (Rivista di Diritto Criminale, sayı: 3-4, s. 122); **Cariglia**: s.g. makale, col. 16; **Rossi, Paolo**: *Lineamenti di diritto penale costituzionale*. Palermo, 1954, s. 37-38.

[55] **Cariglia, Mario**: s.g. makale, col. 16.

[56] **Rossi, Paolo**: *Lineamenti di diritto penale costituzionale*. Palermo, 1954, s. 37-38.

Bu yazarların netice itibarile narkoanalizi müdafaa hakkına aykırı buldukları söylenebileceğine göre, aynı şekilde düşünenlerin onun bizim Anayasamızın herkesin bütün meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretile yargı mercileri önünde savunma hakkına malik olduğunu beyan eden 31. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmeleri kabil olabilecektir.

C— Ceza kanununa aykırıdır:

Narkoanaliz kullanılmasının ceza kanununun muayyen maddelerini ihlâl ettiği söylenmiştir. Bu arada İtalyada, bu fiilin Ceza Kanununun 613 ve 728. maddelerindeki bayıltma veya 610. maddedeki tehdit suçunu, Almanyada Alman Ceza Kanununun 343. paragrafındaki cebren ikrar elde etme suçunu yahut 340. paragrafındaki hizmet esnasında müessir fiil veya 240. paragrafındaki cebir suçunu teşkil ettiğini ileri sürenler olmuştur.

İtalyada bazı yazarlar narkoanaliz kullanılmasını, rıza hilafına olduğu takdirde, İtalyan Ceza Kanununun 613 ve 728. maddelerindeki suçu teşkil edeceğini ileri sürmektedirler. İtalyan Ceza Kanununun 613. maddesi ipnotize ederek yahut alkol veya uyuşturucu madde vererek yahut herhangi başka bir vasıta ile, rıza hilâfına, birinin anlamak ve istemek kabiliyetini ortadan kaldırmayı cezalandırmaktadır; rıza olmadan narkoanaliz kullanılması halinde bu maddedeki suç işlenmiş olmaktadır⁵⁷. 728. madde ise, bir şahsın emniyeti için tehlike hasıl olacak şekilde, rızasile bir kimsenin narkoz veya ipnotizma ile şuur ve hareket serbestisini ortadan kaldırmayı cezalandırmaktadır; rıza üzerine narkoanalizin kullanılması halinde de bu maddedeki suç işlenmiş olmaktadır⁵⁸. Bu mütalâaya göre, netice olarak narkoanalizin rıza ile kullanılması hali, 728, rıza olmadan kullanılması ise 613. maddeyi ihlâl eden birer suç teşkil etmektedir.

Sanığı konuşmaya cebrettiği için, bu usule başvurulmasını tehdit olarak (İtalyan Ceza Kanunu, m. 610) vasıflandıran yazarlar da bulunmaktadır⁵⁹.

[57] Sesso: *Narco-analisi e istruttoria giudiziarie* (Scuola Positiva, 1950, sayı: 1-2, s. 240); Della Veneria: *La narcoanalisi nell'istruttoria penale* (Rivista Penale, 1951, sayı: 4, s. 236-237); Pretella, Generoso: *Moderne tecniche e procedimenti psicologici per la ricerca della verità giudiziale* (Criminologia, 1960, fas. IV, s. 348); Florian, E.: *Delle prove penali*, III. ed. 1961, Milano, s. 137.

[58] Sesso: s.g. makale, s. 240.

[59] Cariglia, Mario: s.g. makale, col. 16.

Almanya'ya gelince, burada bu usulün suç teşkil ettiğini ileri sürenler olmuştur. Alman Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 136. maddesine göre, sanık susma hakkını haizdir; bu hak Ceza Kanununun 343. paragrafında müeyyidesini bulmaktadır; bu paragrafa göre, soruşturma esnasında hakim'in ikrar veya beyan elde etmek için cebir vasıtaları kullanması suç sayılmıştır⁶⁰.

Türk Ceza Kanunu da 243. maddesinde benzer bir hüküm ihtiva etmektedir; maddeye göre «Mahkemeler ve meclisler reis ve azalarından ve sair hükümet memurlarından biri maznun bulunan kimse-lerin cürümlerini söyletmek için işkence eder yahut zalimane veya gayriinsanî veya haysiyet kırıcı muamelelere başvurursa, beş seneye kadar ağır hapis ve müebbeden veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası ile mahkûm olur. Fiil neticesinde ölüm vukua gelirse 452., sair hallerde 456. maddeye göre tertip olunacak ceza üçte birden yarıya kadar arttırılır.»

Narkoanaliz aleyhtarlarının bir iddiaları da, bu usulün kullanılması sebebiyle bugün artık ceza hukukundan çıkarılmış bulunan fikir ve kanaat suçlarının (délits d'opinion) yeniden cezalandırılan fiiller haline gelmesi tehlikesidir. Bu suretle narkoanalizin, dikta idarecilerinin elinde tehlikeli bir alet olmasından çekinilmektedir⁶¹.

Ç — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa aykırıdır:

Narkoanaliz usulünün Ceza Muhakemesindeki müesseselerden hiç birine girmediği ve prensiplerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş, bunun sorgu kaidelerine uymadığı, keşif sayılmıyacağı, müşahede altına alma olmadığı, tatil kararını gerektirecek bir durum ihdas ettiği söylenmiş, güvenilebilen bir ispat vasıtası olmadığı, ispat külfetini sanığa yüklediği kusur olarak gösterilmiştir.

a) Sorgu değildir:

Narkoanalize yöneltilen en mühim tenkid, bu usulle yapılan muamelenin bugün medenî memleketlerde tatbik edilen sorgu kaidelerini ihlâl etmesi olarak gösterilmektedir. Asırlarca süren bir inkişaftan sonra, sorgunun sırf işkenceye müncer olmaması için, sanığın sorulan suallere cevap verip vermemesi onun takdirine bırakılmış

[60] Siegert: La libertà psichica dell'imputato nell'interrogatorio (Giustizia Penale, 1952, Parte I, col. 195).

[61] Collignon: Les découvertes dangeureuses (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, s. 562-563).

bulunmaktadır; bu durumda sanık soruları isterse cevaplandırarak, isterse cevaplandırmıyacaktır. Sanığın narckoanalize razı olması isteyerek konuştuğu şekilde kabul edilmemelidir; çünkü, narckoanalize razı olan sanık bu rızası sebeble neler söyleyeceğini bilmemektedir⁶². Kaldı ki, narckoanalize sanığın istemese de bazı hususları söylemesi için başvurulmaktadır. Bu bakımlardan yürürlükte olan hukuk kaideleri karşısında bu usulün kullanılmasına imkân bulunmamaktadır⁶³. Sanık konuşmak istemediğinde yapılacak muamelenin neler olacağını kanunun gösterdiği, bundan gayri bir muamele yapılmasına imkân olmadığı beyan olunmaktadır. İtalyan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 367. ve 441. maddelerine göre hakimin sanığa cevap vermek isteyip istemediğini sorması, cevap vermek istemediği takdirde bu hususu zapta geçirmekle iktifa etmesi lâzımdır⁶⁴. Adli zabıtaca yapılan sorgularda da (m. 225) bu şekilde hareket edilmesi gerekmektedir⁶⁵.

Aynı mütalâa, şahitler, muhbirler, suçtan zarar görenler bakımından da bahis konusudur. Meselâ şahit doğruyu söylemelidir; fakat doğruyu söylemediği takdirde kendisine narckoanaliz yapılması tecviz olunmamıştır⁶⁶; kanun doğru söylemeyen şahide tatbik olunacak muamelelerin nelerden ibaret olduğunu göstermiştir⁶⁷, bunlardan başka bir muamele kanuna uygun değildir. Bunun gibi, ceza hukukunun suç saydığı narckoanalize başvurulması ise hiç tecviz olunamaz.

Narckoanalize yapılan tenkidlerden bir diğeri de suç delillerinin sanığın beyanlarından, sorgusundan çıkarılmaması gerektiği hususundan neşet etmektedir; sorgunun sadece bir müdafaa vasıtası olduğu, aksini düşünmenin, aksini tecviz etmenin muhakeme hukukunda yeniden işkenceyi kabule sevkedeceği beyan olunmuştur⁶⁸.

[62] **Siegert**: s.g. makale, col. 196.

[63] Bu fikirde, meselâ, **Sesso**: s.g. makale, s. 240; **Siegert**: s.g. makale, col. 194-195; **Della Veneria**: La narccoanalisi nell'istruttoria penale (Rivista Penale, 1951, sayı: 4, s. 236-237); **Cariglia, Mario**: s.g. makale, col. 16; **Aloisi**: Sulla legittimità della narccoanalisi (Rivista Penale, 1951, sayı: 3, s. 149); **Erman**: Hakikat seromları (Sosyal Hukuk ve İktisat Mecmuası, 1950, sayı: 16, s. 156); **Kunter**: Ceza Muhakemesi Hukuku İst. 1961, s. 280.

[64] **Sesso**: s.g. makale, s. 240; **Pretella**: s.g. makale, s. 350; **Florian, E.**; Della prove penali, Milano, 1961, s. 138.

[65] **Sesso**: s.g. makale, s. 240.

[66] **Erman**: s.g. makale, s. 157.

[67] **Sesso**: s.g. makale, s. 240; **Pretella**: s.g. makale, s. 350; **Della Veneria**; s.g. makale, s. 238; **Florian**: Delle prove penali, s. 138.

[68] **Aloisi**: s.g. makale, s. 149.

Nihayet, sadece sorgu tekniğine istinad eden bir tenkid, sorguyu bilirkişinin değil, fakat hakimin yapması, halbuki, narkoanalize başvurulması halinde sorguyu yapanın hakim olmayıp bilirkişinin kendisi olduğu şeklindedir ⁶⁹.

b) Keşif değildir:

Bazı yazarların narkoanaliz kullanılması halini keşfe benzetmeleri tenkid edilmiş, keşfin ve tatbikat denilen usulî muamelenin (İtalyan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, m. 312, 313) bir olayın yeniden canlandırılmasını istihdaf ettiği, narkoanalizin ise şuur altındaki hususların açıklanmasını hedef tuttuğu belirtilmiştir ⁷⁰. Ayrıca, keşifte «suçun bıraktığı izleri ve diğer maddî tesirleri» tespit etmek bahis konusudur, denmiştir; suçun, suçlunun ruhu üzerinde bıraktığı izlerin «keşif» yolu ile meydana çıkarılması kanuna aykırı olur; izlerden maksat, 310. maddede daha sonra kaydedilmiş «diğer maddî tesirler» ibaresinin de gösterdiği gibi, suçun «maddî» izleridir; bedenî muayenedeki keşif, bu maddî izlerin tespiti gayesile yapılan olup, narkoz tesiri altında bir süjenin ruhunun derinliğine araştırılmasına keşif tabir edilememek gerekmektedir ⁷¹.

c) Müşahede altına alma değildir:

İtalyan yazarlarından bazıları narkoanalizin Ceza Muhakemesinde gerçeği aramakta kullanılmasının İtalyan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 314. maddesine de aykırı olduğunu beyan etmektedirler; çünkü bu madde bütün haklı tenkitlere rağmen halen suçlunun şahsiyetinin her cephesile araştırılmasını mümkün kılmamakta, sadece patolojik hallerde buna başvurulabilmektedir. Bu bakımdan, akıl hastalığı dışında kalan hallerde sanığın şahsiyetini ortaya koymak vesilesile de olsa, bu nevi araştırmaların İtalyan Hukukuna aykırı olduğu beyan olunmuştur ⁷².

Bizde de Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 74. maddesi bu nevi araştırmaların akıl hastalıklarında olması ihtimalile iktifa etmiş bulunmaktadır.

[69] Palmieri: s.g. makale, col. 145; Cariglia: s.g. makale, col. 16.

[70] Cariglia: s.g. makale, col. 16.

[71] Pretella: s.g. makale, s. 349; Florian, E.: Delle prove penali, 1961, s. 137.

[72] Cariglia: s.g. makale, col. 16; Pretella: s.g. makale, s. 351; Della Veneria: s.g. makale, s. 239.

c) Tatil kararını gerektirecek bir durum doğurur:

İtalyan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 88. maddesine göre, istemek ve anlamak ehliyetini kaldıracak bir akıl malûliyeti bulunduğu takdirde, sanık hakkında cezaî soruşturma duracaktır. Narkoanalizle bu durumun sun'î olarak hasıl edilmesi halinde de bu maddenin evleviyetle tatbik edilmesi gerektiğinden, duruşmaya devam olunamayacağı açıktır ⁷³.

d) Güvenilebilen bir ispat vasıtası olarak kabul edilemez:

Narkoanalizin herkes üzerinde aynı derecede müessir olmadığını, insanların narkoanalize mukavemet derecelerinin farklı olduğunu, bazı hallerde narkoz tesiri altında hayal ile gerçeğin birbirine karıştığını yukarıda görmüş bulunmaktayız. Hususile suçlularda ikrara mani olan bir egoizm ve nefis müdafaası da işe karışmaktadır; niha-yet suçluların büyük bir kısmında yalan söylemeğe karşı bir eğilim bulunduğu, bunların narkoz tesiri altında da olsalar gayri şuurî olarak yalancı kaldıkları ileri sürülmüştür ⁷⁴.

Hal böyle olunca, bir çok yazarlar narkoanalize itimat edilemeyeceğini, onun sağlam bir ispat vasıtası olamayacağını beyan ederek, bu bakımdan narkoanalizin muhakeme hukukunda kullanılmaması gerektiği tezini savunmuşlardır. Bunlara göre, narko-psiko-analiz bir gerçeği ortaya koyar ve fakat bu gerçek sübjektif bir gerçektir; narkoza tâbi olan şahıs bazan temayüllerini, hayallerini anlatır; bunların objektif gerçekle bir ilgisi olmasa da gerçek dışı sayılamazlar. Fakat muhakeme hukukunda aranan objektif gerçek olup, bu şekilde sübjektif gerçeklerin araya karışması içinden çıkılmaz bir durum meydana getirebilir. Bu bakımdan muhakeme hukukunda kullanılması yalnız faydasız olmakla kalmaz ve fakat aynı zamanda zararlı da olur ⁷⁵.

e) İspat külfetini sanığa yüklemektedir:

Bir kimsenin suçlu olduğunu iddia edenin bu iddiasını ispat etmesi gerektiği, halbuki narkoanaliz kullanılması halinde ispat mükellefiyetinin iddiacıdan alınıp sanığa yükletildiği ileri sürülmüştür ⁷⁶.

[73] Siegert: s.g. makale, col. 196; Frosali: Sistema, cilt IV, s. 247.

[74] Flesch: La confessione in stato ipnotico nella indagine giudiziaria (Estratto da «Orator» Roma, 1947); Sesso'dan naklen: s.g. makale, s. 241.

[75] Della Veneria: s.g. makale, s. 327.

[76] Collignon: Les découvertes dangeureuses (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, s. 562-563).

2 — *Narkoanalizin bugünkü hukuk kaideleri muvacehesinde adli soruşturmalarda kullanılmasının mümkün olduğu hususundaki mütalâalar:*

Bu husustaki mütalâaları da mümkün olduğu kadar karşı tezi tutanları cevaplandırarak bir sıra içinde arz etmek istiyoruz. Bunun için evvelâ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine aykırı olmadığı, sonra da Anayasa, Ceza Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa aykırı bulunmadığı hususundaki mütalâaları gözden geçirmek ve nihayet bu hususta bir neticeye varmak istiyoruz.

A — İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine aykırı değildir:

Adli soruşturmalarda narkoanalizden istifade İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine her zaman aykırı değildir. Bu beyannamenin 29. maddesinin 1 ve 2 numaralı paragraflarını 30. madde ile birlikte mütalâa olunmalıdır. 30 madde söz konusu hürriyetlerin ortadan kaldırılmasına kalkışılması halinde alınacak tedbirlerden bahsetmektedir. Bilhassa müspet ilimlerin ortaya koyduğu tahrip edici vasıtalarla istifade ederek demokratik bir cemiyetin emniyetini, siyasi münasebetlerini yahut hattâ varlığını tehdit eden ehemmiyetli suçlarda bu usule başvurulması meşrû olmak lâzım gelir. Nasıl ki harplerde vatandaşlardan bazı fedakârlıklar isteniyorsa, bu durumlarda da bazı fedakârlıklar gerekmektedir⁷⁷.

B — Anayasaya aykırı değildir:

Anayasaya aykırı olması için, narkoanalizin Anayasanın koruduğu hakları ihlâl etmesi gerekmektedir. Bu haklar da müdafaa hakkı ve maddî veya manevî cebre tâbi tutulmama hakkı olsa gerektir.

Bir kimsenin narkoz sayesinde suçlu olduğunun meydana çıkarılması müdafaa hakkının ihlâli olamayacağı gibi, hele suçsuz olduğunun anlaşılmasının da mümkün olacağı düşünülürse hattâ müdafaa hakkına faydalı olduğu, adli hataların önüne geçileceği kabul edilmelidir.

Narkoanalizin işkence olduğu iddiasına gelince: Maddî cebrin kullanılmıyacağı hakkında doktrinde ittifak varsada, modern psikolojik usullerin, bu arada narkoanalizin kullanılması hususunda durum böyle değildir⁷⁸. Bir kısım yazarlar buna şiddetle karşı koyarken, tecviz edenler de bulunmaktadır.

[77] Yotis, Christo: Le point de vue d'un criminaliste grec sur la narco-analyse (Revue internationale de droit pénal, 1951, sayı: 4, s. 633-634).

[78] Florian: s.g.e., s. 134.

Narkoanalizin can acıtmadığı, sıhhate de zararlı olmadığı bugün umumen kabul olunmaktadır. Bu bakımdan, işkence olduğunu ileri sürmek mubalâğalı ve gerçeğe aykırı olup narkoanalizin haksız olarak tarihteki işkenceye benzetilmesinden ileri gelmektedir. Halbuki narkoanalizi adli soruşturmalarda kullanmaya sevkeden sebeplerden en mühimi bütün kanunî hükümlere rağmen suçları meydana çıkarmak için en medenî memleketlerde bile bilhassa zabitanın cebir ve tehdit yoluna başvurmaktan hali kalmadığı hususundaki müşahede olmuştur. Bir çok memleketlerde, bugün bile, zabıta soruşturması esnasında sanığın itirafta bulunması için ceza dâvalarında polis kullandığı beyan olunan bazı usuller bulunmaktadır; bunlar, günlerce süren sorgu sualler, yorgunluktan ölecek hale getirme, uyutmama, göze ışık tutma, alkol verme şeklinde belirmektedir. Bu şedit polis metodlarile narkoanalizi bir tutmak doğru değildir⁷⁹. Narkoanalizi soruşturma muamelelerinde kullanma bu usullere son vermek için düşünülmüştür⁸⁰, yoksa maksat sanığa hiç bir zaman eziyet etmek değildir.

Manevî bir işkence olduğu iddiasına gelince: Bugün tevkif, zapt ve hattâ sorgu dahi bir çok kimselere korku vermekte, üzmemekte ve fakat bu sebeple bunların manevî işkence olduğu iddia edilmemektedir⁸¹.

C — Ceza kanununa aykırı değildir:

Narkoanalizin adli gayelerle kullanılmasının İtalyada Ceza Kanununun 613 ve 728. maddelerini ihlâl ettiğinin ileri sürüldüğü ve fakat bu mütalâanın isabetsiz olduğu söylenmiştir.

Bazı yazarlar, eğer böyle bir düşünceden hareket edilirse, tevkif, arama gibi muamelelerin de suç sayılması, binnetice hürriyeti tahdit, mesken masûniyetini ihlâl olarak cezalandırılması gerekeceği fikrinde bulunmuşlardır⁸². Buna mukabil, bir kısmı ise, 613. maddenin bahis konusu olabilmesi için bayıltma fiilinin rıza hilâfına olmasının bir ön şart olduğu, bu bakımdan rıza üzerine narkoanaliz yapılması halinde bu maddeye aykırı bir fiilden bahsedilemeyeceği mütalâasında bulunmuşlar, ayrıca, rıza halinde dahi bayıltmanın suç teşkil

[79] Pannain: Il problema della narcoanalisi (Archivio penale, 1950, sayı: VII-VIII, s. 313.

[80] Battistelli: La bugia in Tribunale. Milano, 1954, s. 184.

[81] Marrè, Efisio: s.g. makale, s. 367.

[82] Marrè, Efisio: s.g. makale, s. 368.

edebilmesi için, bir cezalandırma şartı olan şahsın emniyeti (incolumità) tehlikeye girmelidir ki, narkoanaliz halinde böyle bir durumdan bahsedilemediğinden fiilin 728. maddeye göre de tecziye edilmesine imkân olmadığını belirtmişlerdir⁸³. Bu fikre göre, narkoanalizin sanığın rızası üzerine kullanılmasında bir hukukî mani bulunmamak lâzım gelmektedir⁸⁴.

Kanunlar ikrar elde etmek için cebir kullanmayı suç saymışlardır. Meselâ Türk Ceza Kanununun 243. maddesi ikrar elde etmek için işkence etmeyi, zalimane veya gayri insanî veya haysiyet kırıcı muamelelerde bulunmayı cezalandırmıştır. Narkoanaliz kanununun anladığı manada işkence değildir; zalimane veya haysiyet kırıcı muamelelerden de sayılamamak lâzım gelir.

Narkoanaliz sebeble insanların fikir suçlarından dolayı, yani düşündükleri hususlar meydana vurularak cezalandırılacakları, bu suretle bu usulün diktatörlük vasıtası olacağı hususu da cevaplandırılmış, fenalığın narkoanalizden değil, fakat diktatörlükten ileri geleceği belirtilmiştir⁸⁵.

Ç — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa aykırı değildir:

Narkoanalizin sorgu kaidelerine aykırı olmadığı, muhakeme usulünde keşif denilen muhakeme muamelesini teşkil ettiği, tatil kararını gerektiren bir durum yaratmadığı, buna olan güvenin diğer delillerden fazla olmasının aranmaması lâzım geldiği, nihayet ispat külfetini sanığı yüklediği şeklindeki iddianın yersiz olduğu beyan olunmuştur.

Şimdi bu hususlar üzerinde duralım.

a) Sorgu kaidelerine aykırılık teşkil etmez:

Bazı yazarlar, narkoanaliz yolu ile elde edilen beyanların sorgu neticesi elde edilen beyanlardan farklı tutulması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Bunların bir kısmı, burada bir sorgu değil, fakat şahıs üzerinde yapılan bir keşif (muayene) bahis konusu olduğunu ileri sürmek-

[83] Pretella: s.g. makale, s. 351.

[84] Pretella: s.g. makale, s. 351; Frosali; s.g.e., s. 247; Virotta: Narco-analisi e diritto positivo (Archivio penale, 1951, s. 137).

[85] Mergen: La narco analyse et son emploi en instruction criminelle. Loxembourg, 1949 (Graven'den naklen: s.g. makale, s. 344-345).

tedirler ⁸⁶. Bir kısmı ise, bu beyanların sorgu neticesi alınan beyanlar yani ikrar olmayıp basit birer emare sayılmasını kabul etmektedirler; bu durumda bu beyanlar başlı başına delil sayılmıyacaklar, ancak ip ucu teşkil edecekler ve asıl ispat vasıtalarına varmak için vasıta olacaklardır; meselâ, beyan edilen yerde suç aletinin veya suç kurbanının bulunması halinde bu alet veya kurbanın cismi delil olacaktır ⁸⁷. Bu düşünce tarzına göre, narkoanalizle elde edilen beyanlar ikrar değildir; çünkü bunlar iradî değildirler ⁸⁸. Bu durumda bu beyanları ikrardan ayrı tutmak lâzımdır. Daha iyi bir terim bulununcaya kadar bu beyanları «sous-témoignage = aşağı şahadet» olarak isimlendirmek isteyenler olmuştur ⁸⁹.

Netice olarak, narkoanaliz yolu ile elde edilen beyan, ikrar olarak isimlendirilemeyince, bunun sorgu olduğu, binnetice sanığın sorgu kaidelerine aykırı bir şekilde beyana mecbur kılındığı, susma imkânına mâlik olması gerekirken bundan istifade edemediği iddia olunmamalıdır, denmiştir.

Suç delillerinin sanık dışında aranması gerektiği iddiasına gelince:

Sorgu, sanığın lehinde olan hususları ortaya koymasına mani olmayacak şekilde yapılmalıdır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunumuzun 135. maddesinin ikinci fıkrasında bu fikir «Sorgu, maznunun kendi lehine olup söyliyeceği delillere mâni olmamalıdır.» şeklinde açıkça beyan olunmuş bulunmaktadır. Fakat bu demek değildir ki sorguda sanık aleyhine olan hiç bir husus nazarı dikkate alınmayacaktır; hakim aleyhte olan bir husus üzerinde de durarak, bu noktada da derinleşecek, belki de sorgu neticesinde sanığın durumu daha da ağırlaşabilecektir. Demek ki, sorgu neticesi elde edilen beyan sanığın lehinde olabildiği gibi, tabiatile vicdanî kanaati hasıl eden diğer hususların da inzimamı neticesinde, sanığın aleyhine de tecelli edebilecektir. Bu durumda, sorgunun ispat vasıtası olmamakla beraber, muhtemel bir ispat vasıtası olabileceği ⁹⁰, bir emare sayıldığı ⁹¹, kabul edilmiştir.

[86] Marrè, Efsio: s.g. makale, col. 368; Carnelutti: Diritto dell'imputato agli esperimenti sul corpo (Rivista di diritto processuale, 1956, II, 270 ve sonr.).

[87] Frosali: s.g.e., s. 247-248.

[88] Marrè, Efsio: s.g. makale, col. 365.

[89] Yotis, Christo: s.g. makale, s. 631.

[90] Leone: Lineamenti di diritto processuale penale. Napoli, 1950, s. 370.

[91] Frosali: s.g.e., s. 269; Herzog: Les nouvelles methodes d'investigation dans le procès pénal (in Examen médico - psychologique et social des délinquants. 1953, s. 280).

Narkoanalizle elde edilen beyan ikrar olmayınca, bunun hakim değil, fakat onun tarafından tayin edilmiş bilirkişice yapılmasında bir aykırılık, bir sakınca olmamak lâzım gelmektedir.

b) Kesiftir:

Narkoanalizle sanığın ifadesinin tespitinin bir sorgu olmadığını kabul eden bazı yazarlar, bunun İtalyan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 310. maddesinde düzenlenen bir «ispezione personale o corporale = şahsî veya bedenî bir keşif, muayene» olduğunu ileri sürmüşlerdir⁹².

c) Tatil kararını gerektirmez:

Yukarıda narkoz halinde Ceza Muhakemesinin durdurulmasını gerektiren bir duruma sebebiyet verildiği iddiasını görmüş bulunmaktayız. Halbuki İtalyan Ceza Muhakemeleri Kanununun 88. maddesinde bahis konusu durma sebebinin akıl malûliyeti (infermità mentale)'ne dayandığı söylenmiştir; burada ise anlamak istemek ehliyetini ortadan kaldıran bir akıl malûliyeti bahis konusu değildir, denmiştir. Ayrıca bu bahis konusu maddenin sanığın müdafaası bakımından konulmuş bulunduğu, kanunun ruhundan sanığın müdafaasını daha iyi yapabilmesi için bu hükmün konulduğu anlaşıldığı, bu bakımdan sanık istediği takdirde müdafaasını takviye etmek için narkoanalizin tecviz edilmesinin kanunun ruhuna aykırı olmadığı ileri sürülmüştür⁹³.

Bazı yazarlar da, narkoanaliz yapılarak ifade alınması halinde ehliyetsiz biri hakkında muhakeme yapılma bahis konusu olmadığı için, 88. maddeden bahsedilmesinin yerinde olmadığını, burada alınan ifadenin kendisini kaybetmiş bir kimseye ait olup, bunun sonradan kullanılması bahis konusu olduğunu ileri sürmüşlerdir⁹⁴.

c) Güvenilir bir ispat vasıtası olmadığı şeklindeki tenkit yerinde değildir:

Böyle bir tenkid bütün ispat vasıtaları bakımından dermiyan edilebilir⁹⁵; buna uyulduğu takdirde pek az ispat vasıtası kendisini kurtarabilir; ikrar gibi, şahadet de kendisine pek güvenilebilecek delillerden olmamak lâzım gelir. Bu durumda hiç bir ispat vasıtasının

[92] Carnelutti: s.g. makale, (Marrè'den naklen); Marrè, Efsio: s.g. makale, col. 368.

[93] Frosali: s.g.e., s. 247.

[94] Virotta: s.g. makale, s. 134.

[95] Virotta: s.g. makale, s. 138.

mantıkî olarak kat'î ve gayri kabili münakaşa neticeler vermediği açıktır⁹⁶.

e) İspat külfetini sanığa yüklediği hakkındaki tenkid yerinde değildir:

Ceza Muhakemesi Hukukunda ispat külfeti diye bir mükellefiyetten bahsedilememek gerekir. Kunter'in izah ettiği üzere ispat külfeti kimin neyi ispat edebileceği meselesidir. Böyle bir mesele medenî muhakemede vardır. Bu külfet kendisine yüklenen şahıs delilleri ile bir hususu ispat edemezse, o husus ispat edilmemiş sayılır ve ihtilâf o şahıs aleyhinde hallolunur. İspat külfeti meselesi, tarafların ikame ettikleri delillerle eli kolu bağlı bir hakimin mevcudiyeti halinde bahis konusu olabilir. Gerçekten, hakim delil araştırmayınca ki kimin delil irad etmek külfetinde olduğu meselesi ortaya çıkacaktır⁹⁷. Hal böyle olunca, narkoanalizin ispat külfetini sanığa yüklediği hakkındaki iddianın aslı olmadığı görülmektedir.

3 — Kanaatimiz

Biz narkoanalizin ceza muhakemesinde kullanılmasına mevzuat muvacehesinde imkân olmadığı kanaatindeyiz. Halihazır durumda bu muamele ile yapılan incelemeye sorgu ismini vermek zorundayız; sorguya çekilen kimsenin de şuur ve iradesine hakim olmasını tabii bir şart olarak kabul ediyoruz.

Ceza muhakemesi hukukunda ispat vasıtalarının tayin ve tadad edilmemiş bulunduğu, bu bakımdan tevkif, arama, zapt gibi muameleler yanında ancak onlar kadar hürriyeti tahdit edici olan narkoanalize de yer verilebileceği hususundaki fikirlerde isabet olmadığı kanaatindeyiz; çünkü bunlar bazı hak ve hürriyetleri tahdit eden ve muhakeme hukukunda koruma tedbiri adını alan muamelelerdir ki, kanunda sarahat olmadıkça uygulanmaları cihetine gidilemez. Kanun bu muameleleri birer birer şartlarını göstermek, hudutlarını tayin etmek suretile saymış bulunmaktadır⁹⁸.

Narkoanalizin ceza muhakemesinde keşif olduğu yolundaki iddiaların tenkidlerini yerinde bulduğumuzdan, bu bakımdan da mer'i hukukta bu muamelenin mesnedi bulunmadığı kanaatindeyiz. Ayrıca, bu usulün henüz emniyet verici olmadığını teslim edenlerin fikrine iştirak etmekteyiz⁹⁹. Tam isabetli ve kat'î delil bulmaktaki

[96] Marrè, Efisio: s.g. makale, col. 368.

[97] Kunter, Nurullah: Ceza Muhakemesi Hukuku. İstanbul, 1961, s. 369.

[98] Florian, E.: s.g.e., s. 137.

[99] Meselâ, Pretella: s.g.e., s. 336.

zorlukları kabul etmekle beraber, bu usulün orta derecede dahi emniyet telkin etmediğini zannetmekteyiz.

Olan hukuk bakımından (de jure condito) fikrimiz bu olmakla beraber, olması lâzım gelen hukuk bakımından (de jure condendo) bazı yazarlardan ayrılmaktayız. Yukarda temas ettiğimiz gibi, birçok yazarlar, isabetli neticeler verse bile, narkoanalizin kullanılmasına taraftar olmadıklarını, bunun insanlığa aykırı bir işkenceden başka bir şey olmadığını beyan etmektedirler. Biz, bu ananeci yazarların kanaati hilâfına eğer doğruyu bulmaktaki isabeti artarsa, narkoanalizden istikbalde istifade edilmesinin muhakeme hukuku prensiplerine aykırı olmayacağını kabul edenlerin¹⁰⁰ fikrini daha üstün bulmaktayız. Bu usulün ne kadar inkişaf ettirilirse ettirilsin insan şahsına hürmetsizlik veya işkence teşkil ettiği için kullanılmasına hukukî ve ahlakî maniler olduğu yolundaki iddiaları kabul edemiyoruz. Böyle düşünmek, Pannain'in belirttiği gibi, gelişmelere açılmış bir kapıyı duvarla örmek ve ilim adamlarının elini kolunu bağlamaktır¹⁰¹. Battistelli de uzak olmayan bir istikbalde, uygun gelişmelerle ve ciddi garantilerle bu usulün cemiyet faydasına kullanılabileceğini, böyle bir usulü toptan reddin kendisine çok cüretkâr ve beşerî inkişafa aykırı göründüğünü beyan etmektedir¹⁰². Bellavista ise, «İspat vasıtaları sadece kanunda sayılmış olanlar değildir. Muhakemenin değişmiyen gayesi gerçeği bulmak olduğuna göre, buna elverişli her ispat vasıtası, muhakeme hukukumuzun genel prensiplerile çatışmamak kaydile hakimin kabulüne şayandır. Banda alınmış ses, basit bir fotoğraf veya mektuptan daha ziyade kadının zinasını ispat edebilir. En ananevî doktrin ve tabiatile içtihat da, muhakeme hukukunun en fazla ilerlediği memleketlerde başarı ile uygulanan ispat vasıtalarını, bu arada sözüm ona hakikat serumlarını, yalanı bulan makinaları, ipnotizma tecrübelerini reddederken, bunlar nöropsikiyatri kliniklerinde başarı ile kullanılmaktadır. Henüz tam emniyet verecek kadar inkişaf etmemiş ilmî yenilikler karşısında ihtiyatlı bir durum takınmak hürmete şayandır. Yanlız yeni ve modernin akli olmayan düşmanlığı şeklinde bir neofobia (yenilik korkusu) tarzını almamak şartile. Aksi halde hukukun

[100] Pannain: s.g. makale, s. 315; Battistelli: s.g.e., s. 191; Pretella; s.g. makale, s. 352; Bellavista, Girolamo: Lezioni di diritto processuale penale. Milano, 1960, s. 224.

[101] Pannain: s.g. makale, s. 315.

[102] Battistelli: s.g.e. s. 191.

beşiği olan memleketler onun tabutu haline girerler» demektedir ¹⁰³.

Biz de narkoanaliz yolu ile elde edilecek bilgilerin emare olarak kabul edilmesine yani bunlarla mahkûmiyet veya beraat gibi kararlara varılmayıp bu kararlara mesnet teşkil edecek delilleri bulmada bunlardan istifade edilmesine taraftarız. Halen, maalesef bilhassa hazırlık soruşturmasında gayri resmî olarak işkence veya hiç olmazsa tehdit edici usullere başvurulduğu, herşeye rağmen bu usullerin kaldırılmadığı görülmektedir. Narkoanaliz, tabii daha fazla inkişaf ettiğinde, bazılarının yanlış olarak iddia ettiği gibi işkenceyi teşvik değil, onu menedecektir. Hiç bir tehlikesi olmayan bu usulle adli hataların da önüne geçmek daha büyük mikyasta mümkün olabilecektir.

Bugün şahadet en önde gelen delillerden olmasına rağmen, bunun bile en az güvenilir delillerden olduğu, şahidin bazan istiyerek yalan söylemesi yanında hattâ samimî olarak yanlış beyanlarda bulunmasının kuvvetle muhtemel olduğu kabul edilmektedir. Narkoanaliz bu hallerde bilhassa yalan şahitliğin zararlarını önliyebilirse, insanlığa ve adalete büyük faydalar sağlamış olacaktır.

Bu mülâhazalar dolayısıyla, biz, yakın bir istikbalde, daha da inkişaf edecek bu usulün bilhassa hazırlık veya ilk soruşturmada, delil arama münasebetile kullanılmasının mümkün olacağını tahmin etmekteyiz ¹⁰⁴.

Bu bakımdan, bazılarının ileri sürdüğü gibi, bu usulün tamamile menedilmesinin değil, fakat tevkif, arama, vs. muhakeme muameleleri gibi tanzim edilmesini temenni edenlerin fikrine iştirak etmekteyiz. Graven, narkoanalize başvurulmasının hakim kararla olmasını, bu karar aleyhine kanun yolu kabul edilmesini, narkoanalizi yapacak kimselerin akıl hastalıkları uzmanı olmasını, hakim yanında savcı ve müdafinin de bulunmasını, bulunanların sır saklamakla mükellef olup aksi halde cezalandırılmasını, sadece olayla ilgili sorular sorulmasını ve alınan cevapların otomatik olarak aleyhe kullanılmamasını teklif etmektedir ¹⁰⁵. Bu usulün ağır adî suçlarda kullanılıp (adam öldürme, yangın çıkarma, yol kesme, ırza geçme gibi.) fikir ve kanaat

[103] **Bellavista, Girolamo:** s.g.e., s. 224.

[104] Bu fikirde, meselâ, **Marrè, Efsio:** s.g. makale, col. 366; **Herzog:** Les nouvelles méthodes d'investigation dans le procès pénal (in Examen médico-psychologique et social des délinquents, 1953, s. 278).

[105] **Graven:** Le problème des nouvelles techniques d'investigation au procès pénal (Revue de Science criminelle et de droit pénal comparé. 1950, sayı: 3, s. 354-356; **Herzog:** s.g. makale. s. 280.

suçlarında ve meselâ siyasi iktisadi, dini, mali suçlarla basın suçlarında kullanılmamasını isteyenler de vardır¹⁰⁶.

Netice itibarile, yakın bir istikbalde, bu usulün muhakeme hukukuna da gireceğini ve faydalar sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

Doçent Dr. Öztekin TOSUN

F A Y D A L A N I L A N Y A Z I L A R

- Aksel, Erim, Anastasiadis:** Narkoanaliz (İstanbul Seririyatı, No. 2, 1950, ayrı bası).
- Aloisi:** Sulla legittimità della narcoanalisi (Rivista Penale, 1951, sayı: 3, s. 149).
- Battistelli, Luigi:** La bugia in Tribunale-Frammenti e appunti di psicologia e psicopatologia giudiziaria-Stralci di perizie psichiatriche. Milano, 1954.
- Boon:** La narcoanalyse (Revue internationale de police criminelle, 1954, sayı: 76, s. 78 ve sayı: 77, s. 104).
- Cariglia, Mario:** Sulla narcoanalisi (Giustizia Penale, 1954, sayı: 1, Parte I col. 16).
- Colliard, Claude-Albert:** Libertés publipues. Paris, 1959, s. 187-188.
- Collignon:** Les découvertes dangereuses (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, s. 558).
- Della Beffa, Angelo:** L'aspetto medico-legale della narcoanalisi (Rivista Italiana di diritto penale, 1951, sayı: 1-2, s. 74).
- Della Veneria, Carlo Reviglio:** Considerazioni sull'impiego della subnarcosi quale mezzo diagnostico nella perizia medico-legale (Giustizia Penale, 1950, sayı: 3).
- Della Veneria, Carlo Reviglio:** La narcoanalisi nell'istruttoria penale (Rivista Penale, 1951, sayı: 4, s. 235).
- Dibilio:** Narcoanalisi, penthotal et giustizia penale (Giustizia Penale, 1950, sayı: 3, Parte I, col. 69).
- Dupréel:** Sur l'emploi de la narcoanalyse comme moyen d'information (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, sayı: 6, s. 566).
- Erman:** Hakikat seromları (Sosyal Hukuk ve İktisat, 1950 sayı: 16, s. 149).
- Florian:** Delle prove penali. III ed. a cura dell'avv. Prof. Pietro Fredas. Milano, 1961.
- Frosali:** Sistema penale italiano (Diritto processuale penale, cilt IV, Torino, 1958).
- Graven, Jean:** Le problème des nouvelles techniques d'investigation au procès pénal (Revue de science criminelle et de droit pénal comparé, 1950 s. 313).
- Herzog:** Le penthotal devant le Tribunal de la Seine (Revue internationale de droit pénal, 1949, sayı: 2, s. 255).
- Herzog:** Autour de la narcoanalyse (Revue internationale de droit pénal, 1948 sayı: 3-4, s. 431).
- Herzog:** Un point de vue brésilien sur la narcoanalyse (Revue pénitentiaire pénale, 1951, sayı: 1-3, s. 94).
- Herzog:** Les nouvelles méthodes d'investigation dans le procès pénal (in «Examen médico-psychologique et social des délinquants» Paris, 1953).
- Heuyer:** Les épreuves pharmaco-dynamiques (in «L'examen médico-psychologique et social des délinquants», Paris, 1953).

[106] Yotis, Christo: s.g. makale, s. 634.

- Heuyer:** Narcoanalyse et narco-diagnostic (Revue de science criminelle et de droit pénal comparé, 1950, sayı: 1, s. 7).
- Heuyer:** Narcoanalyse et narcodiagnostic. Paris, 1949
- Huybrechts:** Sérum de vérité et instruction judiciaire (Revue de droit pénal et de criminologie, 1948-1949, s. 551).
- Kréher:** La vérité, le penthotal et la justice (Revue de criminologie et de police technique, 1949, sayı: 2, s. 101).
- Kunter, Nurullah:** Ceza Muhakemesi Hukuku. İstanbul, 1961.
- Ley, A.:** La narcoanalyse (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, sayı: 6, s. 546).
- Lhermittes:** La narcose et ses applications judiciaires (sans date)
- Marrè, Efisio:** Sull'impiego della «Narcoanalisi» e del «Lie-detector» come mezzi di indagine giudiziaria (Giustizia Penale, 1959, sayı: XI, Parte I, col. 364).
- Medugno, Domenico:** Note sull'uso della narcoanalisi nel procedimento periminorescendi (Giustizia Penale, 1953, sayı: 9, Parte I, col. 327).
- Musatti, Cesare:** Narcoanalisi e perizia psicologica (Giustizia Penale, 1953, sayı: 9, Parte I, col. 330).
- Palmieri:** La narcoanalisi sotto il profilo etico giuridico e etico-deontologico (Foro Penale, 1953, sayı: II, col. 141).
- Pannain, Remo:** Il problema della narcoanalisi (Archivio penale, 1950, sayı: 7-8, s. 308).
- Porta, Virginio:** Contributo delle moderne indagini psicologiche nella giustizia penale (Giustizia Penale, 1953, sayı: 9, Parte I, col. 321).
- Pretella, Generoso:** Moderne tecniche e procedimenti psicologici per la ricerca della verità giudiziale (Criminologia, 1960, sayı: 5, s. 346).
- Robinson, Henry-Morton:** La science contre le crime. Paris, 1941.
- Rossi, Paolo:** Lineamenti di diritto penale costituzionale. Palermo, 1954.
- Schmid, A.:** La narcoanalyse et son application pratique (Revue internationale de criminologie et de police technique, 1956, sayı: 1, s. 64).
- Sesso:** Narcoanalisi e istruttoria giudiziaria (Scuola Positiva, 1950, sayı: 1-2, s. 237).
- Siegert, Karl:** La libertà psichica dell'imputato nell'interrogatorio (Giustizia Penale, 1952, Parte I, col. 193).
- Turano:** Narcoanalisi e giustizia penale (Rivista di diritto criminale, 1950, sayı: 3-4, s. 121).
- Virota, Italo:** Narcoanalisi e diritto positivo (Archivio penale, 1951, s. 134).
- Vouin R.:** Le problème de la narcoanalyse devant la justice française (Revue de criminologie et de police technique, 1949, sayı: 3, s. 194).
- Vouin, R.:** L'emploi de la narcoanalyse en médecine légale (Chronique Dalloz, 1949, s. 101).
- Watelet:** Quelques réflexions au sujet de la narcoanalyse (Revue de droit pénal et de criminologie, 1949, sayı: 7, s. 567).
- Yotis, Christo:** Le point de vue d'un criminaliste grec sur la narcoanalyse (Revue internationale de droit pénal 1951, sayı: 4, s. 629).
-